

« aeternitatis existens ad omnia praesentialiter se habet. Deceptio igitur accidit ex hoc, quod tempus in quo loquimur coexistit aeternitati, vel etiam tempus praeteritum, quod designatur cum dicimus: Deus scivit. Unde habitudo temporis praeteriti vel praesentis ad futurum, aeternitati attribuitur, quod omnino ei non competit. Et ex hoc accedit secundum accidentis falli». Conferantur quae diximus de Aeternitate n. 63.

Obiect. 4^a. Res scitae a Deo in tantum sunt in quantum Deus voluit eas esse. Sed Voluntas Dei immutabiliter vult quidquid vult. Ergo res scitae a Deo non habent intrinsecam contingentiam.

Resp. Dist. mai. eo modo quo Deus vult eas esse, idest modo conformi exigentiae naturae earum, *Conc.* modo difformi, *Nego.* *Dist. min.* Si τό immutabiliter referatur ad rem volitam, *Nego*; si referatur ad Divinam Voluntatem, *subd.* ad excludendam successionem volitionum, *Conc.* ad excludendam libertatem volitionis, *Nego* (1).

83. Quaeres. *Quomodo Deus cognoscat infinita secundum multitudinem?*
Resp. Deus cognoscit infinita secundum multitudinem non per viam infiniti idest quasi apprehendat partes post partes, sed *per modum unitatis* idest per unicam speciem intelligibilem, quae se extendit ad infinita, etiam secundum quod sunt ab invicem distincta. Quae species est ipsa Divina Essentia, quae cum sit *simpliciter infinita*, continet eminenter et in infinitum excedit omnes et singulas series sive possibilium sive futurorum, quae sunt tantum infinitae *secundum quid* (1. p. q. 14. art. 12. et de Verit. q. 2. a. 9.).

QUAESTIO IX.

DE VOLUNTATE DEI.

84. Hanc quaestionem haud difficile intelligit qui prae oculis habeat ea quae sive in Philosophia Naturali Quaestionib. XXI. et XXII. de Potentiis Appetitivis demonstravimus, sive in Theologia Naturali Quaest. VI. De Bonitate Dei. Quapropter nobis erit satis ea breviter proponere, quae S. Thomas praeclare evolvit tum in Summae I. p. q. XIX, tum Cont. Gent. Lib. I. a Capite 72. ad 88., tum in qq. dd. de Veritate. Quaest. XXIII. et alibi, eundem ordinem cum S. Doctore sequentes ita, ut prius de ipsa Divina Voluntate, tum de eius obiecto, ac tandem de eius libertate, independentia et efficacitate agamus.

(1) Cfr. S. Th. C. G. L. 1. cc. 81. 82. 83.

THESIS XXXIV.

a) Deus est volens, seu in Deo est voluntas.
Haec b) est infinite perfecta.

PROBATAR.

85. Quoad 1um. Unumquodque ens appetit bonum sibi conveniens et in eo hac ratione quiescit, ut, si sit expers cognitionis, id praestet appetitu non elicito, sed mere naturali; si vero sit cognoscitivum, tendat vel quiescat appetitu elicito, qui consequitur formam cognitione apprehensam, quique vocatur voluntas, quem talis cognitio est intellectiva. Voluntas enim definitur: *facultas tendendi et quiescendi in bonum intellectu apprehensum tamquam conveniens* (cfr. Psychol. n. 189.). Iamvero Deus, quem sit perfectissime intelligens, immo sit ipsum intelligere subsistens, cognoscit tamquam bonum sibi adaequate conveniens summum Divinum Esse in eoque delectatur atque plenissime quiescit, quia eius esse identificatum cum sua essentia est summum atque infinitum bonum adaequate possessum a Deo utpote cum ipso prorsus identificatum. Ergo Deus est volens seu in Deo formaliter est voluntas (1).

Quoad 2um. *a)* Voluntas in sua formalis ratione importat puram perfectionem amandi bonum eoque fruendi. Iamvero quidquid importat puram perfectionem necesse est ut formaliter inveniatur in tota sua plenitudine in eo ente, quod est ipsum esse subsistens. Ergo in Deo, qui est ipsum esse subsistens invenitur formaliter eminenter voluntas, seu voluntas divina est infinite perfecta. *b)* In Deo operatio, potentia operativa, essentia et esse prorsus identificantur et ideo quemadmodum Deus est suum esse et suum intelligere, ita est suum velle. Sed esse divinum est infinite perfectum. Ergo etiam Voluntas et velle Divinum sunt infinite perfecta. *c)* Voluntas, quae amat bonitatem infinitam quantum amabilis est, est infinite perfecta. Atqui Voluntas Divina utpote perfecte adaequata Divinae Bonitati, hanc amat quantum amabilis est, videlicet amore simpliciter infinito. Ergo Divina Voluntas est infinite perfecta.

OBJECTIONES.

86. Obiect. 1^a. Voluntas est appetitus quidam. Sed omnis appetitus est imperfecti. Ergo, cum in Deo nulla sit imperfectio, videtur quod nec voluntas (2).

Resp. Dist. mai. Voluntas est appetitus late dictus, *Conc.* est appetitus stricte dictus, qui videlicet tendit in rem non habitam, *subdist.*

(1) Cfr. S. Th. C. G. c. 72.

(2) Cfr. S. Th. I. Sent. Dist. 45. q. 1. a. 1.

Voluntas perfectissima, *Nego*; voluntas imperfecta, quae nondum suum obiectum possidet, *Conc. Contrad. min.* omnis appetitus stricte dictus, *Conc. late dictus*, *Nego et nego conseq.* « Ad primum dicendum, quod « quamvis in Deo dicatur esse voluntas, non tamen conceditur ibi esse « appetitus, quia secundum Augustinum (in Psal. 118. conc. 8.) *appa-*
« *titus proprie est rei non habitae*. Deus autem totum suum bonum in « se habet. Unde nec etiam in nobis proprie voluntas appetitus est, « quando volito coniuncta est. Sed amor est rei iam habitae secundum « Augustinum (ibid.) ». (S. Th. I. c. ad. 1.).

Obiect. 2^a. Actus voluntatis est tendere in finem, qui est eius obiectum. Sed ei quod est finis ultimus non competit tendere in finem. Ergo cum Deus sit finis omnium, videtur quod sibi voluntas non competit.

Resp. Dist. mai. Tendere in finem est actus voluntatis qua talis, *Nego*; est actus illius voluntatis, quae distat a fine, *Conc. Conc. min.* *Nego conseq.* Recole dicta sub n. 53. et Psych. n. 204.

Obiect. 3^a. Voluntas est movens motum, quia movetur a volito. Sed Deus est primus motor immobilis. Ergo in Deo non est voluntas.

Resp. Dist. mai. Voluntas qua talis est movens motum *motu latissime dicto*, qui importat *immanentem operationem*, *Conc.* est movens motum *motu minus late dicto*, qui importat *transitum de potentia in actum*, *subdist.* voluntas creata, *Conc.* voluntas increata, *Nego*. *Contrad. min.* Deus est motor immobilis *immobilitate excludente transitum de potentia in actum*, *Conc. immobilitate excludente perfectionem operationis immanentis*, *Nego et nego cons.* (cfr. Phil. Nat. nn. 62. 100.).

Obiect. 4^a. Voluntas est in ratione. Sed ratio nominat obumbratam cognitionem, quia oritur in umbra intelligentiae. Ergo in Deo, qui est perfectissime intelligens, non est voluntas.

Resp. Dist mai. Voluntas humana, *Conc.* voluntas angelica et divina, *subdist.* in ratione *stricte dicta*, *Nego*; in ratione *late dicta*, nempe in intellectu, *Conc. Contrad. min.* *ratio stricte dicta* nominat obumbratam cognitionem, *Conc. ratio late dicta*, *Nego et Nego cons.*

THESIS XXXV.

- a) **Obiectum primarium Divinae voluntatis est Divina Bonitas,**
- b) **obiectum autem secundarium est bonitas creaturarum,**
- ita tamen ut Divina Voluntas*,
- c) **unico simplicissimo actu velit seu amet Divinam Bonitatem ratione sui et necessario,**
- d) **bonitatem vero creaturarum in ordine ad Divinam Bonitatem et liberrime.**

PRAENOTIONES.

87. *Obiectum primarium* alicuius potentiae operativa est illud quod primo et ratione sui attingitur ab ea. *Obiectum secundarium* est quod

secundario et ratione obiecti primarii attingitur. Porro, quum finis attingatur a voluntate primo et ratione sui, ea vero quae sunt ad finem attingantur ab eadem secundario et ratione finis, eo quod non sunt per se amabilia, sed tantum ratione finis; patet finem esse obiectum primarium voluntatis, ea vero quae ordinem dicunt ad finem esse eius obiecta secundaria. Recolantur quae diximus in Quaest. De Divina Bonitate.

PROBATAR THESIS.

88. *Quoad 1um. Obiectum primarium* Divinae Voluntatis est illud in quo Dei beatitudo consistit, quum beatitudo sit finis ultimus omnis appetitus intellectivi. Atqui beatitudo Divinae Voluntatis consistit in fruitione Divinae Bonitatis. Ergo obiectum primarium Divinae Voluntatis est Divina Bonitas (1). *Minor* constat ex Quaest. VI. De Bonitate Dei.

Quoad 2um. Obiectum secundarium voluntatis constituitur ex his, quae volumus in ordine ad finem, quia non habent in se amabilitatem seu appetibilitatem, sed unice ratione finis, ita ut in tantum ea aliquis velit in quantum in eis vult et amat finem, quum vel ducant ad finem vel participant de bonitate finis, qui non solum in seipso, sed etiam in aliqua sui similitudine potest esse volitus et amatus. Iamvero creaturae in quantum esse a Deo recipiunt sunt volitae et amatae a Divina Voluntate tamquam similitudines plus minusve deficientes Divini Esse et Divinae Bonitatis, ob cuius amorem Deus eis esse conferre decrevit. Ergo bonitas creaturarum, quae in earum esse consistit, est obiectum secundarium Divinae Voluntatis.

Quoad 3um. In ea voluntate nequit esse multiplicitas actuum voluntionis, cuius velle est actus purissimus subsistens, videlicet simpliciter infinitus in perfectione, quique proinde realiter identificatur cum voluntate, essentia, et esse volentis. Iamvero huiusmodi est Voluntas Divina, ut ex toto decursu huius tractationis manifestum est. Ergo Voluntas Divina unico simplicissimo actu vult omnia quaecumque vult.

Quoad 4um. Creaturae per hoc quod in esse actuantur et conservantur a Deo et moventur ad ulteriores perfectiones sibi proportionatas, nihil conferunt Divinae Perfectioni, quum Deus sit in seipso infinite perfectus et prorsus immutabilis, utpote actus purissimus seu ipsum esse subsistens. Atqui voluntas non vult necessario ea, sine quibus est perfecte beata, quum nihil conferant perfectionis seu bonitatis volenti. Ergo Voluntas Divina ratione suaem omnimodae independentiae ab omni re extrinseca est liberrima ad bona creata volenda vel secus.

(1) Cfr. S. Th. C. G. L. I. cc. 74. 75.

Potest tamen Deus ea velle. Etenim bonum est diffusivum sui, non hoc sensu ut debeat, sed ut possit diffundi seu possit communicare suo modo aliis perfectionem suam. Iamvero id maxime et eminenter competit Essentiae Divinae, quae est bonum prorsus independens et infinitum, quum sit ipsa Bonitas per se subsistens, principium et causa omnis esse et omnis perfectionis. Potest igitur Deus secundum beneficium sua voluntatis communicare participationem (licet analogicam et deficientem) sua Bonitatis, creando et perficiendo quascumque creaturas voluerit secundum varios gradus imitabilitatis Divinae Essentiae. Id autem non solum posse Deum facere sed revera fecisse erga creaturas, quae hunc universum constituant, manifestum est (1).

89. **Quaeres.** *Cur Deus, qui cognoscendo suam Essentiam, eo ipso cognoscit omnia quaecumque habere possunt rationem entis; non velit, eo ipso quod amat Essentiam suam, omnia quaecumque habere possunt rationem entis, sed ea tantum velit quae creare decernit?*

Resp. id pendere ex diversitate rationis secundum quam intellectus et voluntas attingunt suum obiectum. Etenim *intellectus* attingit ens secundum esse intentionale, quod habet in intelligente, *voluntas* autem fertur in ens secundum esse reale, quod habet in se a parte rei. Et ideo ea tantum entia Divina Voluntas vult, quibus esse et per esse bonitatem conferre decernit.

ANIMADVERSIONES.

Ad obiectiones dissolvendas et ad conciliandam immutabilitatem cum libertate divina.

90. I. **Distingue mutationem volitionis a volitione mutationum.** Deus unice et simplicissimo actu suae Voluntatis quo vult et amat suam Essentiam, vult mutationem rerum quas creare decrevit, videlicet vult omnes vicissitudines et mutationes, quae locum habebunt in omnibus rebus mundanis secundum modum proprium naturae earumdem et secundum dispositionem suae divinae providentiae. S. Thomas in 1. p. q. 19. a. 7. loquitur de hac distinctione et simul rationem assignat, cur Divina Voluntas eum ordinem rerum quem libere decrevit, immutabiliter velit: quia videlicet neque ulla indigentia Divinae Substantiae neque nova cognitio Divino Intellectui supervenire potest ad mutandam electionem Divinae Voluntatis.

II. **Distingue necessitatem absolutam a necessitate ex suppositione seu hypothetica.** Non primo sed secundo modo necessarium est Deum velle quidquid libere decrevit esse. Rem ita declarat S. Thomas (2): Respondeo dicendum quod necessarium dicitur aliquid dupliciter,

(1) Cfr. S. Th. qq. dd. de Verit. q. 23. a. 4.

(2) 1. p. q. 19. a. 3

« scilicet absolute et ex suppositione. Necessarium absolute iudicatur aliquid ex habitudine terminorum, utpote quia praedicatum est in definitione subiecti, sicut necessarium est hominem esse animal, vel quia subiectum est de ratione praedicati, sicut est necessarium numerum esse parem vel imparem. Sic autem non est necessarium Socratem sedere, unde non est necessarium absolute, sed potest dici necessarium ex suppositione, supposito enim quod sedeat, necesse est eum sedere, dum sedet ». Conferatur integer articulus.

III. **Distingue actum Divinae Volitionis entitative et terminative spectatum.** Actus liber Divinae Voluntatis circa volibilia extra se, si entitative consideratur, est omnino idem actus, quo Deus vult necessario suam bonitatem, sed distinguitur ratione ratiocinata a seipso quatenus libere terminatur ad quaedam volenda extra se. Ex qua distinctione sequitur actum quo Deus vult libere alia a se, esse entitative absolute necessarium, terminative autem esse necessarium hypothetice seu ex suppositione; semper autem esse immutabilem.

IV. **Distingue indifferentiam potentiae ad actum ab indifferentia actus perfectissimi ad terminos oppositos.** Non prima sed secunda competit libertati Divinae Voluntatis. Prima repugnat immutabilitati volentis, non autem secunda. Rem perspicue declarat Aquinas (Lib. 1. Cont. Gent. cap. 82.).

V. **Distingue requisita ad libertatem qua talem, seu quatenus puram perfectionem importat a conditionibus imperfectae libertatis, cuiusmodi est nostra libertas.**

Quum liberum sit id quod est causa seu ratio sua determinationis; quod perfectissime liberum est, debet esse plenissime causa seu ratio sua determinationis, seu omnimode independens ab extrinseco. Id unice competere Divinae Voluntati superius demonstravimus. Quoniam autem omnis suspensio vel haesitatio electioni praevia, quaelibet mutatio unius determinationis in aliam (quae volubilitas voluntatis appellari solet), omnisque successio volitionum arguant imperfectionem in volente, nempe ignorantiam, processum de potentia in actum in cognoscendo, atque multiplicem ab extrinseco dependentiam, necesse est ut haec omnia a liberrimo Divinae Voluntatis actu prorsus removeantur.

Quapropter non solum non repugnat sed prorsus exigitur a perfectione divinae libertatis, ut nullum adsignari possit instans, in quo Divina Voluntas fuerit suspensa et quasi haesitans circa electionem eorum extra se, quae libere producere elegit; sed omnino asserendum est Divinam Voluntatem, aeternaliter immutabiliter atque liberrime unico simplissimo actu, quo diligit bonitatem suam, elegisse hunc rerum creatarum et creendarum ordinem praefinitis aliis, quos aequo eligere potuisset; atque ita elegisse, ut potuisset nullius rei extra se existentiam eligere.

OBJECTIONES.

Contra secundam partem Thesis.

Obiect. 1^a. Velle divinum est eius esse. Sed Deus non est aliud a se. Ergo non vult alia a se.

Resp. *Dist. mai.* Velle divinum est idem *re cum esse divino*, *Conc.* est idem ratione ratiocinata, *Nego. Conc. min. et nego cons.*

Obiect. 2^a. Volitum movet volentem, sicut appetibile appetitum. Atqui Voluntas Divina nequit moveri ab aliquo alio extra Deum. Ergo Deus nequit velle aliquid aliud a se.

Resp. *Dist. mai.* Volitum primarium seu finis. *Conc.* volitum secundarium quod amatur in ordine ad finem, *subd. ratione sui, Nego. ratione finis, Conc. Conc. min. Nego. conseq.* (1).

Obiect. 3^a. Cuicunque volenti sufficit aliud volitum, nihil quaerit extra illud. Sed Deo sufficit sua bonitas, et Voluntas eius ex ea satiatur. Ergo Deus non vult aliquid aliud extra se.

Resp. *Dist. mai.* Ita ut extra volitum ipsi adaequatum non quaerat aliud necessario, *Conc.* non quaerat aliud *libere et ex amore voliti adaequati seu finis, Nego. Conc. min. Dist. conseq.* Deus non vult *necessario* aliud extra se, *Conc.* Deus non vult *libere et ex amore suaee bonitatis aliud extra se, Nego.*

Obiect. 4^a. Actus voluntatis multiplicatur secundum volita. Sed actus divinae voluntatis, quem sit purissimus, nequit multiplicari. Ergo Deus nequit velle alia extra se.

Resp. *Dist. mai.* Si plura volita *formaliter* multiplicentur, *Conc.* si multiplicentur tantum *materialiter, Nego. Contrad. min.* nequit multiplicari *entitative, Conc.* nequit multiplicari *terminative, subdist.* quatenus nequeat habere alium finem quam suam bonitatem, *Conc. quatenus nequeat terminari ad alia volita propter amorem suaee bonitatis, Nego. Nego. conseq.* (2).

Obiect. 5^a. Ea quae sunt ad finem non quaeruntur nisi propter finem. Ergo, habito fine, non est ulterius voluntas eorum quae sunt ad finem. Sed omnium creaturarum finis est Divina Bonitas, quae in ipso Deo ab aeterno est. Ergo videtur quod ad ea, quae sunt extra ipsum Voluntas Dei non se extendat.

Resp. *Dist. mai.* Quaeruntur propter finem vel adsequendum vel communicandum aliis atque eis manifestandum, *Conc.* quaeruntur semper propter finem adsequendum, *Nego. Dist. 1. conseq.* habito fine non est ulterius voluntas eorum, quae sunt ad finem, si haec quaerantur ad assequendum finem, *Conc.* si quaerantur ad propriam bonitatem communicandam vel manifestandam, *Nego. Conc. min. et nego conseq.*

Contra tertiam partem Thesis.

Obiect. 1^a. Omne aeternum est necessarium. Sed quidquid Deus vult, ab aeterno vult, alias voluntas eius esset mutabilis. Ergo quidquid Deus vult, ex necessitate vult.

Resp. *Dist. mai.* Omne aeternum est necessarium vel *absolute* vel *ex suppositione, Conc. tantum absolute, Nego. Conc. min. Nego. cons.* (1).

Obiect. 2^a. Deus vult alia a se inquantum vult bonitatem suam. Sed Deus bonitatem suam ex necessitate vult. Ergo alia a se ex necessitate vult.

Resp. *Dist. mai.* Si τὸ inquantum significat propter bonitatem suam *Conc.* si τὸ inquantum significat eodem modo quo vult bonitatem suam, *Nego. Conc. min. Nego. conseq.*

Obiect. 3^a. Quidquid est Deo naturale, est necessarium. Sed naturale est ei quidquid vult; quia in Deo nihil potest esse praeter naturam. Ergo quidquid Deus vult, ex necessitate vult.

Resp. *Dist. mai.* si τὸ naturale importat quidquid non est contrarium naturae divinae, *Nego.* si τὸ naturale importat quidquid est entitative in Deo, *Conc. Contrad. min.* Deo est naturale velle quidquid vult, hoc sensu quod hoc est ei voluntarium ac proinde non est ei innaturale, *Conc.* hoc sensu, quod Entitas Divina sit determinata ad alia a se volenda, *Nego. Conc. rat. addit. Nego conseq.*

Obiect. 4^a. Non necesse esse et possibile non esse aequipollent. Si igitur non necesse est Deum velle aliud eorum quae vult, possibile est eum non velle illud, et possibile est eum velle illud quod non vult. Ergo Voluntas Divina est contingens ad utrumlibet: et sic imperfecta; quia omne contingens est imperfectum et mutabile.

Resp. *Dist. antec.* Non necesse esse et possibile non esse aequipollent, ita tamen ut semper importent potentialitatem ex parte principii, *Nego.* ita ut aliquando importent perfectissimam actualitatem ex parte principii et contingentiam ex parte termini, *Conc. Contrad. sequel. conseq.* si possilitas volendi aut nolendi aliud importaret ex parte Divinae Voluntatis potentialitatem et transitum de potentia in actum *Conc.* si importat tantum contingentiam terminorum, quos actus simplicissimus Divinae Voluntatis libere vult, *Nego et nego 2. conseq.*

Obiect. 5^a. Quod est ad utrumlibet non sequitur aliqua actio nisi ab aliquo alio inclinetur ad unum. Si ergo Voluntas Dei in aliquibus se habet ad utrumlibet, sequitur quod ab alio determinatur ad effectum, et sic habet aliquam causam priorem.

Resp. *Dist. antec.* Si eius indeterminatio sit *passiva, Conc.* si sit *activa, Nego,* quia talis indeterminatio importat perfectionem, nempe

(1) Cfr. S. Th. 1. p. q. 19. a. 2. ad 2. et I. Sent. Dist. 45. q. 1. a. 2. ad 2.

(2) Cfr. S. Th. 1. p. q. 19. a. 2. ad 4.

(1) Cfr. S. Th. 1. p. q. 19. a. 3. ad 1.

virtutem intrinsecam seipsum determinandi ad unum potius quam ad aliud. « Ad quintum dicendum quod causa quae ex se est contingens oportet quod determinetur ab aliquo exteriori ad effectum. Sed voluntas divina, quae ex se necessitatem habet, determinat seipsam ad volitum ad quod habitudinem non necessariam » (1).

Obiect. 6^a. Quidquid Deus scit, ex necessitate scit. Sed sicut scientia divina est eius essentia, ita Voluntas Divina. Ergo quidquid Deus vult, ex necessitate vult.

Resp. *Conc. mai. Dist. min.* scientia et voluntas divina sunt idem re cum Divina Essentia, *Conc. sunt idem re et ratione, Nego. Dist. cons.* quidquid Deus vult, vult *ex necessitate sive absoluta sive hypothetica*, prouti est *primarium vel secundarium obiectum Divinae Voluntatis, Conc. tantum necessitate absoluta, Nego.*

92. **Quaeres.** *Utrum Voluntas Divina sit causa rerum?*

Resp. Affirmative. Etenim *a)* Deus est causa suprema. Ergo quatenus est *causa agit propter finem; quatenus est causa suprema nequit agere propter finem tantum executive, sed directive.* Porro quod agit propter finem *directive agit per intellectum et voluntatem; quia intellectu debet cognoscere finem et proportionem mediorum ad finem, et voluntate imperare debet operis executionem.* Ergo Voluntas Dei est causa rerum. *b)* Deus libere operatur ad extra, ut superius demonstravimus. Sed agens liberum, agit per voluntatem libere se determinantem ad opus. Ergo Deus per suam voluntatem causat res. Caetera conferantur apud S. Thomam 1. p. q. 19. a. 4.

(1) 1. p. q. 19. a. 3. ad 5.

THEOLOGIA NATURALIS

PARS QUARTA

DE DIVINIS OPERATIONIBUS AD EXTRA.

QUAESTIO X.

DE CREATIONE.

CAPUT I.

De Divina Potentia et Operatione ad extra.

93. **Potentia operandi aliquid extra se est in Deo.** Etenim, quum talis potentia sit pura perfectio et inveniatur aliqualiter etiam in creaturis, necesse est eam inveniri in Deo *secundum verissimam sui rationem et in tota latitudine sua perfectionis, videlicet seclusis omnibus imperfectionibus seu limitationibus quibus coaretur in creaturis.* Immo, quum demonstratum a nobis fuerit in Quaestione II. Deum esse causam supremam omnium rerum secundum totam entitatem earum; necesse est admittere in eo potentiam activam operandi extra seipsum prorsus independentem et infinitam, qualis requiritur ad producendum ens in quantum ens. Talis enim est proprius effectus illius causae quae est ipsum esse subsistens. S. Thomas (1) praecclare demonstrat Dei potentiam esse infinitam, Deumque esse omnipotentem, quia potest facere quidquid quocumque modo habere potest rationem entis producti, videlicet quidquid non implicat contradictionem in sui conceptu. (Cfr. Ontol. Th. 31.).

94. **Discrimen inter potentiam Divinam et potentiam creatam.** Quum potentia operandi aliquid extra se dicatur analogice de divina et de creata, secernendum est id, quod eius formalis ratio importat, ab imperfectionibus, quae in eius limitata participatione inveniuntur. Itaque ad eius rationem formalem requiritur et sufficit ut potentia huiusmodi sit *principium causativum effectus.* Talis enim ratio importat merum actum et nullam imperfectionem potentialitatis.

(1) 1. p. q. 25. aa. 2. et 3.